

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/140/2023
Identifikačné číslo spisu:	1713207111
Dátum vydania rozhodnutia:	31.07.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Katková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1713207111.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu Mgr. Kataríny Katkovej a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobcov 1/ H. F., narodeného C., U., 2/ U. F., narodenej C., U., zastúpených UNITED LAWYERS, advokátska kancelária, s. r. o., Bratislava, Mliekarenská 2, IČO: 36 662 291, proti žalovaným 1/ Z. J., narodenému C., U., 2/ Y. J., narodenej C., U., zastúpeným ACCEPTUM, s. r. o., Bratislava, Záhradnícka 36, IČO: 36 863 459, o zaplatenie 5.806,82 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 6C/226/2013, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 2. júna 2021 sp. zn. 2Co/49/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaní 1/, 2/ majú spoločne a nerozdielne voči žalobcom 1/, 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 15. januára 2019 č. k. 6C/226/2013-161 (v poradí druhým rozsudkom) uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/, 2/ zmluvnú pokutu vo výške 0,04 % zo sumy 9.958,18 eur za každý deň omeškania, počnúc dňom 1. mája 2009 až do okamihu splnenia zmluvnej povinnosti zhotoviť a odovzdať dielo podľa zmluvy o dielo uzatvorenej medzi žalobcami 1/, 2/ a žalovanými 1/, 2/ dňa 25. apríla 2008, do troch dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok) a priznal žalobcom 1/, 2/ voči žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (druhý výrok).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobcovia 1/, 2/ sa žalobou domáhali proti žalovaným 1/, 2/ spoločne a nerozdielne zaplatenia zmluvnej pokuty vo výške 0,04 % zo sumy 9.958,18 eur za každý deň omeškania, počnúc dňom 1. mája 2009 až do okamihu splnenia zmluvnej povinnosti zhotoviť a odovzdať dielo podľa zmluvy o dielo uzatvorenej medzi žalobcami 1/, 2/ a žalovanými 1/, 2/ dňa 25. apríla 2008.

1.2. Súd prvej inštancie zistil, že žalobcovia 1/, 2/ ako kupujúci a žalovaní 1/, 2/ ako predávajúci uzavreli dňa 25. apríla 2008 kúpnu zmluvu (ďalej len „kúpna zmluva“), ktorej predmetom bol pozemok parc. č. 596/116 o výmere 770 m², druh pozemku: orná pôda, zapísané na LV č. XXXX pre katastrálne územie Q., obec D., okres Y. (ďalej len „nehnutelnosť“).

1.3. Dňa 25. apríla 2008 žalobcovia 1/, 2/ (ako zhotovitelia) a žalovaní 1/, 2/ (ako objednávateľia) uzavreli zmluvu o dielo (ďalej len „zmluva o dielo“ alebo „zmluva“), v ktorej vyhlásili, že sa zmluva bude riadiť ustanoveniami § 536 a nasledujúce Obchodného zákonníka.

1.3.1. Podľa čl. I. ods. 1 zmluvy o dielo predmetom zmluvy o dielo bol záväzok zhotoviteľa vykonať za podmienok dohodnutých v tejto zmluve a na vlastnú zodpovednosť pre objednávateľa dielo - špecifikované v ods. 2 - objekt nízkonapäťového rozvodu elektriny, plynovodu, kanalizácie, vodovodu a komunikácie - čomu zodpovedá záväzok objednávateľa vykonané dielo prevziať a zaplatiť zhotoviteľovi za vykonanie diela dohodnutú zmluvnú cenu.

1.3.2. Podľa čl. I. ods. 3 zmluvy o dielo miestom vykonania a zhotovenia diela sa na účely tejto zmluvy rozumie predmetný pozemok, resp. aj súvisiace, či susedné pozemky predmetného pozemku tak, aby vlastníkom predmetného pozemku disponoval všetkými potrebnými prípojkami inžinierskych sietí za účelom opísaným v predchádzajúcom bode tohto článku zmluvy. Dielo bude vyhotovené v súlade s právoplatným stavebným povolením vydaným za účelom jeho výstavby a následne aj riadne skolaudované podľa platných právnych predpisov.

1.3.3. Podľa čl. II. ods. 1 zmluvy o dielo bol dohodnutý termín zhotovenia a odovzdania diela najneskôr do 30. apríla 2009. Termín môže byť zmenený na neskorší len z dôvodov dlhších dodacích lehôt zo strany dodávateľov zhotoviteľa, resp. z dôvodov tzv. „vyššej moci“. V prípade omeškania zhotoviteľa s ukončením a odovzdaním diela je zhotoviteľ povinný s výnimkou prípadov „vyššej moci“ zaplatiť objednávateľovi zmluvnú pokutu vo výške 0,04 % zo zmluvnej ceny diela za každý deň omeškania, pokiaľ sa zmluvné strany nedohodnú inak.

1.3.4. V čl. III. zmluvy o dielo bola dohodnutá cena za zhotovenie diela vo výške 300.000 Sk.

1.3.5. Podľa čl. IV. ods. 2 zmluvy o dielo zhotoviteľ sa zaväzuje postupovať pri plnení predmetu tejto zmluvy s odbornou starostlivosťou, dodržiavajúc všeobecne záväzné právne predpisy, technické normy a dojednané zmluvné podmienky. Zhotoviteľ je taktiež povinný sa riadiť východiskovými podkladmi, t. j. projektovou dokumentáciou.

1.3.6. V zmysle čl. IV. ods. 3 zmluvy o dielo objednávateľ bol oprávnený požadovať počas trvania tejto zmluvy zmeny realizácie diela, ktoré sa ukážu ako potrebné, resp. ako nevyhnutné, alebo primerané za účelom zlepšenia technických parametrov a úžitkových vlastností diela. Uplatnenie týchto zmien je objednávateľ povinný prerokovať vopred so zhotoviteľom a zmluvné strany sú zároveň povinné zabezpečiť všetky zákonom, resp. inými vykonávacími predpismi požadované súhlasy, rozhodnutia a stanoviská.

1.4. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ustanovenia § 1 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2, 3, § 300, § 365, § 374 ods. 1, § 387 ods. 1, § 397, § 536 ods. 1, 2, § 554 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 2008, § 544 ods. 1, 2, § 545a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), § 43 ods. 1 písm. e), § 44 ods. 1, § 58 ods. 1, § 58a ods. 1, § 58 ods. 2 veta prvá, § 59 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a Stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Stavebný zákon“).

1.5. Súd prvej inštancie uviedol, že zmluvou o dielo sa strany dohodli, že žalovaní 1/, 2/ (zhotovitelia) vybudujú pre žalobcov 1/, 2/ inžinierske siete pre ich pozemok.

1.6. Právny vzťah medzi žalobcami 1/, 2/ a žalovanými 1/, 2/ na základe zmluvy o dielo bol obchodnoprávnym vzťahom.

1.7. Žalovaní 1/, 2/ sa domáhali nemožnosti plnenia zmluvy, pretože spoluvlastníci dotknutých pozemkov nedali súhlas na vybudovanie inžinierskych sietí. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na to, že zo zisteného skutkového stavu nevyplývalo, že by sa žalovaní 1/, 2/ pokúsili zistiť od dotknutých spoluvlastníkov, či by súhlasili s prebudovaním existujúcich inžinierskych sietí (napr. ich výmenou za nové, viac kapacitnejšie súčasti), s vypracovaním stavebného projektu so zapracovanými výhradami ostatných investorov existujúcich inžinierskych sietí.

1.8. Pokiaľ žalovaní 1/, 2/ uviedli, že by nemohli byť stavebníkmi v zmysle Stavebného zákona, súd prvej inštancie konštatoval, že zmluva o dielo síce priamo neustanovovala, ktorá zo strán je povinná podať žiadosť o vydanie stavebného povolenia, ale z jej znenia (čl. I. ods. 3, čl. IV. ods. 2 a 3) vyplýva, že žalovaní 1/, 2/ boli povinní vypracovať projektovú dokumentáciu ako podklad pre stavebné konanie.

1.9. Súd prvej inštancie poukázal na právnu úpravu týkajúcu sa povoľovania stavieb, podľa ktorej stavebníkom nemusí byť nevyhnutne vlastník pozemku (v posudzovanom prípade objednávateľ diela), môže ním byť aj zhotoviteľ a objednávateľ bude potom iba účastníkom stavebného konania, pretože aj na jeho pozemku majú byť inžinierske siete uložené.

1.10. Keďže ani jedna zo strán nenavrhol vykonať aj znalecké dokazovanie, v ktorom by odborník posúdil, či existujúce inžinierske siete (nízkonapäťový rozvod elektriny a vodovodné potrubie), ktoré sú uložené pod spoločnou prístupovou cestou k pozemku, kapacitne umožňujú napojenie ďalšieho rodinného domu, súd prvej inštancie sa „z laického uhla pohľadu môže domnievať“, že napojenie žalobcov 1/, 2/ na nízkonapäťový rozvod elektriny ako aj napojenie na vodovodné potrubie bolo možné priamo z inžinierskych sietí na pozemku žalovaných 1/, 2/, a to vybudovaním príslušných prípojok vedúcich cez pozemok svedka H. až k pozemku žalobcov 1/, 2/ tak, aby svedok H. a žalobcovia 1/, 2/ mali na svojom pozemku umiestnenú elektrickú rozvodnú skriňu s vlastným elektromerom a vodovodné potrubie s vodovodnou šachtou, v ktorej by bol umiestnený ich vlastný vodomer.

1.11. Podľa názoru súdu prvej inštancie nemožnosť plnenia zhotoviteľa nebola objektívneho charakteru, ale iba subjektívneho charakteru, nakoľko žalovaní 1/, 2/ nevykonali všetko pre to, aby sa pokúsili splniť svoj zmluvný záväzok zo zmluvy o dielo.

1.11.1. Žalovaní 1/, 2/ síce nemohli vybudovať inžinierske siete vedúce cez spoločnú prístupovú cestu, keďže s takouto možnosťou ostatní spoluvlastníci nesúhlasili, avšak mali vedieť, akým spôsobom sú jestvujúce inžinierske siete dimenzované (t. j. pre koľko rodinných domov), a že ostatní spoluvlastníci, s ktorými pôvodne budovali inžinierske siete, nebudú musieť súhlasiť s napojením ďalších rodinných domov na tieto siete.

1.11.2. Inžinierske siete mohli byť vybudované na inom mieste, pričom ak by zvýšenú sumu objednávateľ neakceptoval, zhotoviteľ mohol platne odstúpiť od zmluvy o dielo.

1.11.3. Súd prvej inštancie mal za to, že nemožnosť plnenia nebola spôsobená vis maior, ale vis minor, bola závislá od vôle človeka, a teda nezbavuje zhotoviteľa povinnosti vykonať dielo.

1.12. Výšku zmluvnej pokuty súd prvej inštancie neposúdil ako neprimeranú do takej miery, že by bolo namieste aplikovať moderačné právo na jej zníženie. Medzi stranami bola dohodnutá vo výške 0,04 % denne z určitej sumy, ktorá v ročnom percentuálnom vyjadrení predstavuje výšku 14,6 % p. a., ktorá v obchodnoprávných vzťahoch predstavuje bežnú obchodnú prax, ktorú súd prvej inštancie nepovažoval za rozpornú ani so zásadou poctivého obchodného styku.

1.13. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zák. č.

160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) a v spore úspešným žalobcom 1/, 2/ priznal proti v spore neúspešným žalovaným 1/, 2/ v celom rozsahu nárok na náhradu trov konania. Výslovil, že o konkrétnej výške tohto nároku bude po právoplatnosti tohto rozsudku rozhodnuté samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaných 1/, 2/ rozsudkom z 2. júna 2021 č. k. 2Co/49/2019-264 (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudok súdu prvej inštancie z 15. januára 2019 č. k. 6C/226/2013-161 zmenil tak, že žalobu zamietol (I. výrok) s tým, že žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % (II. výrok).

2.1. Odvolací súd uviedol, že vzhľadom na výslovnú dohodu strán sporu v postavení účastníkov zmluvy o dielo podriať ich záväzkový vzťah pod právnu úpravu Obchodného zákonníka (§ 261 ods. 1, 2 Obchodného zákonníka), podliehajú nároky strán z tejto zmluvy právnomu režimu Obchodného zákonníka.

2.1.1. Právna úprava inštitútu zmluvnej pokuty je v Obchodnom zákonníku upravená v § 300 až § 302, doplnená právnou úpravou Občianskeho zákonníka o zmluvnej pokute v § 544 a § 545.

2.1.2. V posudzovanej veci bola zmluvná pokuta dohodnutá za omeškanie žalovaných 1/, 2/ s ukončením a odovzdaním dohodnutého predmetu diela - výstavba dohodnutých inžinierskych sietí a ich objektov. Táto činnosť vyžadovala vydanie stavebného povolenia, pretože podľa § 58a ods. 1 písm. d) Stavebného zákona žiadosť o vydanie stavebného povolenia bolo potrebné podať aj pre podmieňujúce preložky sietí a zariadení technického vybavenia.

2.1.3. Z § 365 Obchodného zákonníka vyplýva, že omeškanie dlžníka nastáva objektívne, ak dlžník nesplní svoj záväzok riadne a včas. Omeškanie trvá (ak záväzok nezanikol odstúpením od zmluvy alebo iným spôsobom) do doby, kedy je splnený, a pokiaľ bolo plnené vadne, do uspokojenia práv zo zodpovednosti za vady. Omeškanie dlžníka nenastáva len v prípade, že dlžník nemohol splniť svoj záväzok v dôsledku omeškania veriteľa. To znamená, že po dobu, kedy je v omeškaní veriteľ, nedochádza k omeškaniu dlžníka, poprípade vznikom omeškania veriteľa prestáva byť dlžník v omeškaní.

2.1.4. Z obsahu súdneho spisu vyplynulo, že obidve zmluvné strany zostali vo veci uzavretej zmluvy nečinné.

2.2. V spore o zaplatenie zmluvnej pokuty sa zhotoviteľ môže brániť omeškaním objednávateľa podľa § 370 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého je veriteľ v omeškaní, ak v rozpore so svojimi povinnosťami vyplývajúcimi zo záväzkového vzťahu neprevezme riadne ponúknuté plnenie alebo neposkytne spolupôsobenie potrebné na to, aby dlžník mohol splniť svoj záväzok.

2.3. Odvolací súd uviedol, že bolo vecou zmluvných strán, ako budú postupovať pri formulovaní svojich záväzkových povinností.

2.3.1. Medzi stranami nebolo sporným, že obsah zmluvy o dielo navrhli žalobcovia 1/, 2/, resp. žalobca 1/, a teda žalobcovia 1/, 2/ si museli byť vedomí konkrétneho obsahu záväzku žalovaných 1/, 2/.

2.4. Zmyslom a účelom zmluvnej pokuty je zabezpečenie splnenia konkrétnej povinnosti, ktorá je obsahom záväzku. Preto je nevyhnutnou súčasťou dohody o zmluvnej pokute celkom presné a určité označenie povinnosti, pri nesplnení ktorej vznikne právo na zmluvnú pokutu. Požiadavka určitosti vymedzenia záväzku v zmluve platí predovšetkým tam, kde je omeškanie s plnením sankcionované zmluvnou pokutou.

2.5. Z obsahu zmluvy o dielo jednoznačne vyplýva dohoda účastníkov zmluvy, aby žalovaní 1/, 2/ pre žalobcov 1/, 2/ vybudovali inžinierske siete. Plnenie žalovaných 1/, 2/ ale objektívne vyžadovalo predchádzajúce vydanie stavebného povolenia.

2.5.1. Stavebný zákon v § 58 ods. 1, 2 ukladá povinnosť podať žiadosť o vydanie stavebného povolenia vlastníkovi pozemku, na ktorom mali byť vybudované inžinierske siete, pričom v posudzovanej veci vlastníkmi boli žalobcovia 1/, 2/.

2.5.2. Z obsahu zmluvy o dielo a ani z výsledkov dokazovania nevyplývalo zriadenie práv pre žalovaných 1/, 2/ podľa ustanovenia § 139 ods. 1 Stavebného zákona (užívanie pozemku na základe nájomnej zmluvy alebo dohody o budúcej kúpnej zmluve, právo vyplývajúce z vecného bremena spojeného s pozemkom alebo stavbou, právo vyplývajúce z iných právnych predpisov) a nadväzujúca dohoda strán sporu o tom, že povinnosťou žalovaných 1/, 2/ malo byť zabezpečenie splnenie právnej podmienky, a to vydanie stavebného povolenia pre vybudovanie inžinierskych sietí, respektíve splnomocnenie žalovaných 1/, 2/ žalobcami 1/, 2/ k predmetnému právnemu konaniu.

2.5.3. Odvolací súd zdôraznil, že obsah zmluvy o dielo vyhotovil žalobca 1/, ktorý komponoval do obsahu zmluvy všetky okolnosti súvisiace s prejavenu vôľou zmluvných strán, vrátane rokovaní o uzavretí zmluvy, a preto pokiaľ v zmluve nie je uložená žalovaným 1/, 2/ povinnosť zabezpečiť stavebné povolenie k vykonaniu diela, boli to potom žalobcovia 1/, 2/, ktorí sa so splnením tejto právnej podmienky vybudovania predmetu diela dostali do omeškania.

2.5.4. Aby žalovaní 1/, 2/ mohli splniť svoj zmluvný záväzok, vznikla potreba spolupôsobenia žalobcov 1/, 2/ ako stavebníkov inžinierskych sietí obstarat' stavebné povolenie v zmysle Stavebného zákona.

2.5.5. Keďže omeškanie žalovaných 1/, 2/ nastalo práve v príčinnej súvislosti absencie stavebného povolenia (jeho nedostatok žalovaným 1/, 2/ bránil v splnení záväzku), čo žalobcovia 1/, 2/ v konaní nerozporevali, žalovaní 1/, 2/ dôvodne spochybnili právo žalobcov 1/, 2/ na zaplatenie zmluvnej pokuty, pretože pre absenciu súčinnosti žalobcov 1/, 2/ sa nemohli ku dňu 30. apríla 2009 (k termínu plnenia) dostať do omeškania.

2.5.6. Odvolací súd dodal, že nedostatok stavebného povolenia znamená aj to, že úvahy súdu prvej inštancie o technických možnostiach splnenia povinnosti žalovanými 1/, 2/ vybudovať inžinierske siete boli nadbytočné, keď z obsahu zmluvy a ani z výsledkov dokazovania nevyplývala povinnosť zhotoviteľa (žalovaných 1/, 2/) spracovať technickú dokumentáciu riešenia vybudovania inžinierskych sietí.

2.5.7. Z podania žalobcov 1/, 2/ z 8. augusta 2013 (č. l. 30 spisu) je zrejmé, že zakreslenie existujúcich inžinierskych sietí bolo žalobcom 1/, 2/ známe, za týmto účelom sa so žalovanými 1/, 2/ niekoľkokrát stretli a zakreslenie odovzdali odborníkom, ktorí pre žalobcov 1/, 2/ pripravovali projektovú dokumentáciu pre výstavbu rodinného domu.

2.5.8. Z výsledkov dokazovania nebolo možné vyvodit', že by žalobcovia 1/, 2/ stavebný úrad požiadali o vydanie stavebného povolenia na vybudovanie inžinierskych sietí, podľa konkrétneho technického riešenia spôsobu ich vybudovania, a ani zamietnutie takejto žiadosti.

2.6. Vzhľadom na výsledok sporu, podľa ktorého boli vo veci úspešní žalovaní 1/, 2/, rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 CSP a priznal im nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v celom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobcovia 1/, 2/ (ďalej len „dovolateľa“ alebo „žalobcovia 1/, 2/“) podali dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Podľa ich názoru rozsudok odvolacieho súdu trpí vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP,

pretože sa odvolací súd vôbec nevysporiadal s ich zásadnou argumentáciou v ich vyjadrení z 24. apríla 2021 k výzve odvolacieho súdu 15. apríla 2021 podľa § 382 CSP, a to k použitiu § 370 Obchodného zákonníka, t. j. že sa nemohli dopustiť neposkytnutia súčinnosti voči žalovaným 1/, 2/ (čo vyplýva aj z vykonaného dokazovania) a nezodpovedal otázky, prečo a na základe čoho by stavebníkmi stavebného konania mali byť oni.

3.2. K nesprávnemu právnemu posúdeniu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedli, že odvolací súd nesprávne právne posúdil to, že oni ako stavebníci sa dostali do omeškania, a preto nemohlo dôjsť k omeškaniu žalovaných 1/, 2/ ako dlžníkov.

3.3. Mali za to, že Stavebný zákon (a ani vykonávacie vyhlášky k Stavebnému zákonu) nedefinujú pojem stavebník. Stavebníka teda možno definovať ako osobu, ktorá podala žiadosť o vydanie stavebného povolenia (alebo ohlásila vykonanie stavebných prác, na ktoré nie je potrebné stavebné povolenie), a ktorej stavebný úrad vydal stavebné povolenie (alebo súhlas na vykonanie stavebných prác).

3.4. Záver odvolacieho súdu, t. j. že plnenie žalovaných 1/, 2/ vyžadovalo vydanie stavebného povolenia obstaraného stavebníkmi inžinierskych sietí, je síce správny, avšak stavebníkmi nemali byť oni ale žalovaní 1/, 2/, pretože: (i) záväzok žalovaných 1/, 2/ z uzatvorenej zmluvy o dielo obsahuje povinnosť dielo vykonať samostatne (je preto vecou zhotoviteľa, akým spôsobom dielo zhotoví), pričom z predzmluvných rokovaní, zo samotnej zmluvy o dielo i z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že zhotovenie diela zahŕňalo i súvisiacu administratívu; (ii) v čase uzatvorenia zmluvy o dielo (25. apríla 2008) boli vlastníkmí nehnuteľností žalovaní 1/, 2/; (iii) z vykonaného dokazovania (z výsluchu žalovaného 1/) vyplynulo, že stavebný úrad k vydaniu príslušného povolenia k zhotoveniu diela požadoval predloženie situačného výkresu, na základe ktorého mali byť vybudované inžinierske siete, tento bol vyhotovený projektantom a existoval pri predaji pozemku, resp. pred predajom nehnuteľností; trasa inžinierskych sietí bola známa a malo sa jednať o predĺženie už existujúcich inžinierskych sietí, ktoré končia na hranici pozemkov KN C č. 596/120 a č. 596/119; žalovaní 1/, 2/ ich nepožiadali o poskytnutie akejkoľvek súčinnosti; žalovanému 1/ bolo udelené splnomocnenie na zastupovanie pred stavebným úradom, (iv) zo zmluvy o dielo vyplynulo, že miestom vykonania a zhotovenia diela mal byť nielen pozemok KN C č. 596/116, ale aj súvisiace a susedné pozemky tak, aby vlastník „predmetného pozemku“ disponoval všetkými potrebnými prípojkami inžinierskych sietí za účelom umožnenia výstavby rodinného domu na „predmetnom pozemku“; (v) zo zmluvy o dielo vyplynulo, že v cene diela boli zahrnuté o. i. aj náklady na inžiniersku činnosť a správne, či iné poplatky, resp. akékoľvek iné náklady súvisiace so zhotovením diela, a že vlastnícke právo na zhotovované dielo a nebezpečenstvo škody na ňom prechádzajú na nich ako na objednávateľov dňom odovzdania a prevzatia diela.

3.5. V zmysle § 370 Obchodného zákonníka nedostatok spolupôsobenia veriteľa môže spôsobiť jeho omeškanie len vtedy, keď je veriteľ povinný takéto spolupôsobenie poskytnúť. Takáto povinnosť môže vyplývať zo zmluvy, prípadne zo zákona, alebo z obchodných zvyklostí.

3.5.1. Oni vylúčili, že by žalovaným 1/, 2/ neposkytli spolupôsobenie, na ktoré by boli povinní. Zo zmluvy o dielo ani z relevantných ustanovení Obchodného zákonníka nevyplýva povinnosť objednávateľa (žalobcov 1/, 2/) poskytnúť zhotoviteľovi (žalovaným 1/, 2/) spolupôsobenie proaktívnou formou, t. j. bez toho, aby bol na to zo strany zhotoviteľa vyzvaný.

3.6. Podľa ich názoru žalovaní 1/, 2/ mali vystupovať v postavení stavebníkov, a preto bolo ich povinnosťou zabezpečiť stavebné povolenie, resp. ohlásenie drobnej stavby, nič im nebránilo v splnení ich zmluvných povinností, jedine negatívne vyjadrenia susedov, o ktorých ich neinformovali.

3.7. Stotožnili sa s názorom odvolacieho súdu, že omeškanie žalovaných 1/, 2/ nastalo v príčinnej súvislosti absencie stavebného povolenia (a jeho nedostatok žalovaným 1/, 2/ bránil v splnení záväzku), avšak nesúhlasili s tým, že k omeškaniu žalovaných 1/, 2/ malo dôjsť pre absenciu súčinnosti z ich strany.

3.8. Podotkli, že významný rozdiel medzi zásadou poctivého obchodného styku a výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi spočíva v tom, že v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku môže byť len výkon práva, nie právny úkon samotný, z ktorého je právo uplatňované.

3.9. Uviedli, že právne otázky riešené rozsudkom odvolacieho súdu je možné zovšeobecniť nasledovne: (i) „Môže byť v stavebnom konaní stavebníkom osoba, ktorá v zmluve o dielo vystupuje ako zhotoviteľ a v čase uzatvorenia príslušnej zmluvy o dielo je vlastníkom všetkých pozemkov dotknutých stavbou v stavebnom konaní? (ii) Možno osobe, vystupujúcej v zmluve o dielo ako objednávateľ, vyčítať absenciu súčinnosti/spolupôsobenia, pokiaľ k jej poskytnutiu nebola v konkrétnych prípadoch zaviazaná v zmluve a nebola k jej poskytnutiu vyzvaná ani zo strany zhotoviteľa?“

3.10. Vzhľadom na uvedené navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal im „náhradu trov konania“.

4. Žalovaní 1/, 2/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov 1/, 2/ konštatovali, že odvolací súd sa riadne vysporiadal so všetkými relevantnými tvrdeniami oboch strán.

4.1. Odvolací súd sa k písomnému vyjadreniu žalobcov 1/, 2/ vyjadril na pojednávaní konanom dňa 2. júna 2021 a zároveň i v odôvodnení rozsudku.

4.1.1. Podotkli, že žalobcovia 1/, 2/ vo vyjadrení z 24. apríla 2021 len okrajovo argumentovali k aplikácii ustanovenia § 370 Obchodného zákonníka a svojky interpretovali ustanovenia zmluvy o dielo, ktoré sa mali týkať otázky poskytnutia súčinnosti žalobcami 1/, 2/, resp. údajnej ich povinnosti zabezpečiť vydanie stavebného povolenia pre realizáciu inžinierskych sietí. Na podporu svojich tvrdení predložili ako prílohu plnomocenstvo datované k 14. novembru 2008, ktorým mala byť preukázaná povinnosť zabezpečiť vydanie stavebného povolenia pre žalobcov 1/, 2/ z ich strany. Predložené plnomocenstvo však neobsahuje ich podpis, pričom nemá súvis so zmluvou o dielo.

4.1.2. Poukázali na to, že odvolací súd sa vysporiadal s podstatnými argumentami strán v odôvodnení rozsudku (bod 16.).

4.2. V priebehu súdneho konania oni opakovane uvádzali, že záväzok žalovaných 1/, 2/ zrealizovať výstavbu inžinierskych sietí v súlade s ustanoveniami článku I. zmluvy o dielo bolo možné legálne splniť výlučne na základe stavebného povolenia, pričom v žiadnom ustanovení zmluvy o dielo nebola dohodnutá ich povinnosť zabezpečiť vydanie stavebného povolenia na výstavbu inžinierskych sietí.

4.2.1. Zotrvali na tom, že nemohlo dôjsť k ich omeškaniu v pozícii zhotoviteľa diela, pretože ako objednávateľia diela im neposkytli potrebnú súčinnosť pri realizácii diela, a to nezabezpečili dodanie projektovej dokumentácie pre dielo, nezabezpečili zriadenie tzv. iných práv k pozemku v zmysle ustanovení § 139 od. 1 Stavebného zákona a nezabezpečili ani vydanie právoplatného stavebného povolenia pre realizáciu diela.

4.2.2. Uviedli, že súčasne so zmluvou o dielo bola uzavretá kúpna zmluva, na základe ktorej bolo prevedené vlastnícke právo k pozemku parc. č. 596/116 v katastrálnom území Q. na žalobcov 1/, 2/, pričom poskytli žalobcom 1/, 2/ potrebné iné právo k pozemkom, keď zriadili vecné bremeno k pozemkom parc. č. 596/119 a č. 596/120 v katastrálnom území Q..

4.3. Taktiež v dovolaní žalobcovia 1/, 2/ vytrhávajú z kontextu časť výpovede žalovaného 1/ za účelom prenesenia povinnosti zabezpečiť stavebné povolenie na nich.

4.4. K právnym otázkam položenými dovolateľmi 1/, 2/ uviedli, že stavebníkom v stavebnom konaní určite môže byť osoba, ktorá je podľa zmluvy o dielo zhotoviteľom a zároveň vlastní v čase podpisu

zmluvy o dielo pozemky dotknuté stavbou v stavebnom konaní. Tento záver však v danom prípade nie je aplikovateľný, nakoľko ide o teoretickú možnosť, na ktorej sa zmluvné (sporové) strany mohli dohodnúť, avšak neurobili tak. Právny poriadok pre taký prípad jasne stanovuje konkrétne podmienky, ktoré neboli splnené z dôvodov na strane žalobcov 1/, 2/.

4.4.1. Podľa ich názoru objednávateľovi rozhodne možno vyčítať absenciu súčinnosti, a to aj v prípade, ak na spolupôsobenie nebol povinný podľa zmluvy, nakoľko taká povinnosť vyplýva z konkrétneho všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorého znalosť sa predpokladá. Preto nie je nevyhnutná ani akákoľvek výzva zo strany zhotoviteľa v uvedenom smere.

4.5. Vzhľadom na uvedené navrhli, aby dovolací súd v zmysle § 447 písm. f) CSP dovolanie odmietol, eventuálne dovolanie podľa § 448 CSP zamietol ako nedôvodné a priznal im nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom 1/, 2/.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu, v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolatelia namietali nepreskúmateľnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

9. Dovolací súd konštatuje, že dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podstatou práva na spravodlivý proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov [viď rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 251/03]. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda

treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

11.1. Z práva na spravodlivý proces vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., sp. zn. 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

13. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

14. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho

odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivý proces, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

15. I v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

16. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený, nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

17. Pokiaľ dovolatelia namietali nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd konštatuje, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, či nedostatočne odôvodnené.

18.1. Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzal, keď dospel k záveru o nedôvodnosti uplatneného nároku žalobcov 1/, 2/ spočívajúcim v zaplatení zmluvnej pokuty uplatnenej na základe zmluvy o dielo.

19. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku (body 7. až 16.) náležitým spôsobom vysporiadal s tým, že na základe zmluvy o dielo sa žalovaní 1/, 2/ zaviazali pre žalobcov 1/, 2/ vybudovať inžinierske siete, pričom plnenie žalovaných 1/, 2/ si objektívne vyžadovalo vydanie stavebného povolenia.

19.1. Odvolací súd zdôraznil, že z obsahu zmluvy o dielo a ani z výsledkov dokazovania nevyplývalo zriadenie práv pre žalovaných 1/, 2/ podľa ustanovenia § 139 ods. 1 Stavebného zákona (užívanie pozemku na základe nájomnej zmluvy alebo dohody o budúcej kúpnej zmluve, právo vyplývajúce z vecného bremena spojeného s pozemkom alebo stavbou, právo vyplývajúce z iných právnych predpisov) a nadväzujúca dohoda strán sporu o tom, že povinnosťou žalovaných 1/, 2/ malo byť zabezpečenie splnenia právnej podmienky, a to vydanie stavebného povolenia pre vybudovanie inžinierskych sietí, resp. splnomocnenie žalovaných 1/, 2/ žalobcami 1/, 2/ k predmetnému právnemu konaniu.

19.2. Podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ v zmluve o dielo (vyhotovenej samotným žalobcom 1/) nebola uložená žalovaným 1/, 2/ povinnosť zabezpečiť stavebné povolenie k vykonaniu diela, boli to potom žalobcovia 1/, 2/, ktorí sa so splnením tejto právnej podmienky vybudovania predmetu diela dostali do omeškania. Aby žalovaní 1/, 2/ mohli splniť svoj zmluvný záväzok, vznikla potreba spolupôsobenia žalobcov 1/, 2/ ako stavebníkov inžinierskych sietí obstarat' stavebné povolenie v zmysle Stavebného zákona.

19.3. Keďže omeškanie žalovaných 1/, 2/ nastalo práve v príčinnej súvislosti absencie stavebného

povolenia (jeho nedostatok žalovaným 1/, 2/ bránil v splnení záväzku), čo žalobcovia 1/, 2/ v konaní nerozporovali, žalovaní 1/, 2/ dôvodne spochybnili právo žalobcov 1/, 2/ na zaplatenie zmluvnej pokuty, pretože pre absenciu súčinnosti žalobcov 1/, 2/ sa nemohli ku dňu 30. apríla 2009 (k termínu plnenia) dostať do omeškania.

19.4. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu teda vyplýva, že odvolací súd sa vysporiadal nielen s dôvodmi absencie súčinnosti žalobcov 1/, 2/, t. j. nezabezpečenie stavebného povolenia potrebného k vykonaniu diela žalobcami 1/, 2/, v dôsledku čoho žalovaní 1/, 2/ nemohli vykonať dielo (vybudovať inžinierske siete), preto sa žalovaní 1/, 2/ nemohli dostať do omeškania s plnením záväzku (zhotovením diela) a taktiež i s otázkou, že žalobcovia 1/, 2/ boli stavebníkmi v zmysle Stavebného zákona, nakoľko boli vlastníkami nehnuteľností, na ktorých mali byť vybudované inžinierske siete.

20. Pokiaľ dovolatelia v dovolaní namietali, že odvolací súd sa nevysporiadal s ich zásadnou argumentáciou v ich vyjadrení z 24. apríla 2021 k výzve odvolacieho súdu 15. apríla 2021, dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 433 CSP dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom.

20.1. Samotná skutočnosť, že dovolatelia sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňujú, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti názoru odvolacieho súdu.

20.2. Dovolací súd konštatuje, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

21. Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré dovolatelia uvádzali v dovolaní o zmätočnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia, pretože uvedené nezistil.

21.1. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolatelia neopodstatnene namietali nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie ich procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP), preto dovolací súd dovolanie dovolateľov v tejto časti ako nedôvodné v zmysle ustanovenia § 448 CSP zamietol.

23. Dovolací súd konštatuje, že dovolatelia prípustnosť dovolania vyvodzovali i z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. namietali nesprávne právne posúdenie veci.

24. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

25. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vykazovať nedostatky, ktoré by v konečnom dôsledku viedli k znemožneniu meritórneho dovolacieho prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/206/2017, 1Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016).

26. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

27. V zmysle zákonných ustanovení dovolací súd môže len konštatovať, že výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky.

27.1. K uvedenému dovolací súd poznamenáva, že otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

27.2. Aby teda určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí ísť predovšetkým o otázku právnu. Jej riešenie sa bezprostredne odvíja od aplikácie (výkladu, interpretácie) noriem hmotného alebo procesného práva (napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, civilných procesných kódexov a pod.). Nemôže ísť (len) o otázku skutkovú, teda takú, ktorá sa spravidla spája s tvrdeniami sporových strán a býva predmetom dokazovania.

28. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení s a súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán.

28.1. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (pozri sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

28.2. Vo vzťahu k nemožnosti posúdenia skutkových otázok je potrebné poukázať tiež na to, že dovolací súd je viazaný skutkovým základom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd v dovolacom konaní nevykonáva dokazovanie, preto ani nemôže prehodnocovať dôkazy vykonané v konaní na súdoch oboch inštancií, ani posudzovať správnosť z nich vyodených skutkových zistení (záverov).

29. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

30. „Je nepochybné, že aktuálne znenie § 421 ods. 1 CSP nevyžaduje ako podmienku prípustnosti dovolania, aby právna otázka, ktorá je predmetom dovolania, spĺňala aj podmienku „zásadného právneho významu“. Rovnako ani spôsob vymedzenia dovolacej otázky spočívajúcej v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 CSP) neviaže prípustnosť dovolania na existenciu takejto podmienky. Možno povedať, že každá z otázok zakladajúcich prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP spĺňa svojím spôsobom požiadavku zásadného právneho významu, pretože účelom dovolacieho konania je aj usmerňovanie a zjednocovanie rozhodovacej činnosti všeobecných súdov autoritatívnym výkladom právnych noriem (IV. ÚS 479/2020).

Právne posúdenie vecí musí korešpondovať so zisteným skutkovým stavom, ktorý je nepochybne v konkrétnej veci vždy individuálny. Aplikácia právnej normy na skutkový stav a jej interpretácia môže jedine v individuálnom prípade vyvolať situáciu, že dovolateľ považuje právne posúdenie vecí za nesprávne a zároveň pri riešení právnej otázky nastal odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo právna otázka rozhodujúca pre rozhodnutie súdu nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte riešená.“ (viď nález ústavného súdu z 13. apríla 2023 sp. zn. II. ÚS 515/2020).

31. V tomto prípade dovolatelia prípustnosť podaného dovolania vyvodili z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom právne otázky formulovali: 1/ Môže byť v stavebnom konaní stavebníkom osoba, ktorá v zmluve o dielo vystupuje ako zhotoviteľ a v čase uzatvorenia príslušnej zmluvy o dielo je vlastníkom všetkých pozemkov dotknutých stavbou v stavebnom konaní? 2/ Možno osobe, vystupujúcej v zmluve o dielo ako objednávateľ, vyčítať absenciu súčinnosti/spolupôsobenia, pokiaľ k jej poskytnutiu nebola v konkrétnych prípadoch zaviazaná v zmluve a nebola k jej poskytnutiu vyzvaná ani zo strany zhotoviteľa?

31.1. Vychádzajúc z vyššie uvedených teoretických úvah dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľmi nastolené otázky nie sú takými dovolacími otázkami, aké má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu, ktorá vedie súd k záveru o existencii, resp. neexistencii subjektívnych práv a povinností strán sporu.

31.2. Podľa názoru dovolacieho súdu dovolateľmi formulované právne otázky nespĺňajú zákonom ustanovené podmienky kladené na to, aby boli spôsobilé založiť prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže dovolateľmi formulované otázky sú nielenže skutkového charakteru, ale sú i hypotetické, nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní pred súdmi nižších inštancií a od ich vyriešenia nezáviselo rozhodnutie súdu prvej inštancie ani odvolacieho súdu.

32. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie dovolateľov v časti namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné a v časti ohľadom namietajúceho nesprávneho právneho posúdenia vecí v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je neprípustné, pretože dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

33. Dovolací súd žalovaným 1/, 2/ ako úspešným v dovolacom konaní priznal spoločne a nerozdielne podľa § 453 ods. 1 CSP s použitím § 255 ods. 1 CSP voči neúspešným žalobcom 1/, 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.